

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2001:32 av Sören Falk (s) om redovisning av hälsokonsekvensbeskrivningar

Föredragande landstingsråd: Inger Ros

Ärendet

Motionären föreslår att hälsokonsekvensbeskrivningar ska användas som beslutsunderlag i Stockholms läns landstings nämnder och övriga organ.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Hälso- och sjukvårdsutskottet har beslutat att utveckla en folkhälsopolicy för Stockholms läns landsting”. Som en av utgångspunkterna för arbetet anges att hälsokonsekvensbeskrivningar skall integreras i arbetet. I samband härmed behöver ett utvecklingsarbete av såväl verktyg som praktisk hantering genomföras. Frågan hur hälsokonsekvensbeskrivningar kan integreras i Stockholms läns landstings politiska och administrativa system kommer därmed att behandlas inom ramen för arbetet med utveckling av folkhälsopolicy. Förslag till policy kommer att föreläggas för landstingsfullmäktige under året.

Bilagor

- 1 Motion
- 2 Bitr. landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 2 mars 2005.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 15 mars 2005.

Fp-ledamöterna antecknade följande särskilda uttalande:

”Enligt folkpartiets mening ska hälsokonsekvensbeskrivningar ingå som en naturlig del i mer omfattande beslut. Effekterna av beslutet på folkhälsan kan då belysas ur olika aspekter. Arbetet med hälsokonsekvensbeskrivningar måste ha en beställarinriktning med tydliga mål, hälsoindikatorer, strategier och åtgärder. Regionplanarbetet bör även innehålla hälsokonsekvensbeskrivningar.”

Ärendet och dess beredning

Sören Falk (s) har i en motion (bilaga), väckt den 9 oktober 2001, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att rekommendera Stockholm läns landstingets nämnder och övriga organ att i beslutsunderlaget redovisa hälsokonsekvensbeskrivningar för effekterna av föreslagna åtgärder.

Produktionsstyrelsen har avstått från att yttra sig.

Utskottsbehandling

Hälso- och sjukvårdsutskottet har den 16 november 2004, enligt bitr. landstingsdirektörens förslag, avgett yttrande (bilaga).

Fp-ledamöterna antecknade följande särskilda uttalande.

”Folkpartiet anser att hälsokonsekvensbeskrivningar ska ingå som en del i mer omfattande beslut. Då kan effekterna av beslutet på folkhälsan belysas ur olika aspekter. För att arbetet med hälsokonsekvensbeskrivningar ska vara meningsfullt måste det finnas en beställarinriktning med tydliga mål, hälsoindikatorer, strategier och åtgärder. Hälsokonsekvensbeskrivningar bör även ingå i regionplanarbetet.”

Bilagor

Motionen

Människors hälsa påverkas av en lång rad faktorer. Faktorerna samverkar - i både positiv och negativ riktning. Människor är dessutom olika sårbara. Det är därför svårt att avgöra de exakta konsekvenserna av enskilda åtgärder. Vi vet trots detta mycket om effekterna av de faktorer som leder till hälsa/ohälsa.

Helt klart är att befolkningens hälsa påverkas av samhällets politik och det är därför viktigt att analysera effekterna av olika politiska beslut.

De sociala skillnaderna i hälsa är stora och tenderar att öka. Tendenserna till en uppdelning mellan olika områden i länet och inom länets kommuner är dessutom tydlig.

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har i sitt gemensamma folkhälsoprogram tagit fram underlag och material i syfte att ge folkhälsofrågorna ökad tyngd i den politiska debatten. Ett verktyg som föreslås är *hälsokonsekvensbeskrivningar* (HKB).

Hälsokonsekvensbeskrivningarna skall tydliggöra effekterna av politiska beslut och möjliggöra en avvägning mot andra intressen innan beslut tas. Genom att tidigare föra upp hälsofrågorna på den politiska dagordningen kan kunskaperna ökas och folkhälsoarbetet vitaliseras.

Tre alternativa modeller finns redovisade – Hälsofrågan, Hälsomatrisen och Hälsokonsekvensanalysen – för vilka de erforderliga insatserna är av olika omfattning och ambitionsnivå. Valet av modell är tänkt att göras utifrån lokala förutsättningar och behov.

Inom Stockholms läns landsting har arbete med hälsokonsekvensbeskrivningar skett inom flera sjukvårdsområden. Andra landsting och många kommuner har också bedrivit HKB-arbete. Erfarenheterna av visar att HKB-verktyget är ett verksamt medel för att ytterligare förbättra beslutsunderlaget. Mot bakgrund av erfarenheterna är det nu dags att gå vidare och göra HKB till en regelmässig del i ärendebereidningen.

Jag föreslår

att landstingsfullmäktige rekommenderar Stockholms läns landstings nämnder och övriga organ att i beslutsunderlaget redovisa hälsokonsekvensbeskrivningar för effekterna av föreslagna åtgärder.

Stockholm den 11 september 2001

Sören Falk

Bitr. landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Motionärens hemställan har sin utgångspunkt i det faktum att människors hälsa påverkas av en rad bestämningsfaktorer och att dessa bestämningsfaktorer påverkas av politiska beslut. Genom att systematiskt belysa hälsokonsekvenser av politiska beslut kan förslag därmed på ett tidigt stadium förkastas eller antas ur ett folkhälsoperspektiv.

Folkhälsoprogrammet, som genomfördes i samverkan mellan Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet mellan 1995-1998 initierade och utvecklade en modell för hälsokonsekvensbeskrivningar (HKB).

I Stockholms läns landsting har hälsokonsekvensbeskrivningar, framförallt använts i fd sydvästra sjukvårdsområdet, SVSO. Under åren 1999 till 2002 ingick HKB på försök i SVSO:s behovsanalysarbete. Arbetet har dokumenterats i två rapporter.

Den första; *"Hälsokonsekvensbeskrivningar (HKB) i ett sjukvårdsområde – En utvärdering av praktisk tillämpning och genomförande"*, (Landstingsförbundet och Karolinska Institutet, Institutionen för folkhälsovetenskap, 2002) redovisar erfarenheter från den praktiska tillämpningen av HKB-verktyget. Resultaten visade att arbetet med att förbättra HKB-verktyget var framgångsrikt, men att det också fanns möjligheter att förbättra det ytterligare. En lärdom var att HKB-verktyget måste utvecklas och anpassas utifrån den lokala verksamhetens inriktning och behov samt att implementering och praktisk tillämpning av HKB är en process i samverkan mellan politiker och tjänstemän. Utöver utbildning i ett inledande skede krävdes en återkommande dialog för att kvalitetssäkra och utveckla verktyget. Tillämpningen av HKB i ärendeberedning upplevdes inte som något större merarbete.

I *"Utvärdering av hälsokonsekvensbeskrivningar (HKB) vid Sydvästra sjukvårdsområdet (SVSO) Stockholms läns landsting"* utförd av Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling, Samhällsmedicin, ges en bild av hur det praktiska arbetet fungerat.

Utvärderingen pekade på ett antal svårigheter, som att HKB många gånger ansågs vara för allmänt hållna och inte i tillräckligt hög grad förklarade varför en viss effekt förväntades. Ett annat upplevt problem var att HKB många gånger kom in alldeles för sent i processen med att ta fram ett politiskt förslag. En tredje brist var att HKB oftast togs fram av en enskild tjänsteman utan samverkan med andra experter eller politiker. Några

LS 0110-0563

positiva erfarenheter var att hälsofrågorna lyftes fram på ett tydligare sätt på den politiska dagordningen, att kunskapen ökade i sakfrågorna och att HKB upplevdes höja kvaliteten i underlagen och därmed tryggheten i besluten.

Slutsatsen som framförs i rapporten är att vissa av de uppsatta målen nåtts men att utvecklingsarbetet med HKB inte avslutats. I rapporten beskrivs detta som att HKB tillför något i beslutsprocessen men att utveckling och utvärdering behöver fortsätta både när det gäller själva verktyget och den praktiska hanteringen.

I samband med omorganisationen av beställarverksamheten upphörde utvecklingsarbetet med HKB. Beställarkontor Vård använder idag inte HKB i sin verksamhet.

Hälso- och sjukvårdsutskottet beslutade vid sitt möte den 27 april att bifalla ärende LS 0403-0592 om "Utveckling av folkhälsopolicy för Stockholms läns landsting". I bilaga 1 under rubriken "Utgångspunkter för arbetet" under punkt 6 anges att: "Hälsokonsekvensbeskrivningar, HKB, ska integreras i arbetet med utveckling av folkhälsopolicy".

Frågan om och hur HKB kan integreras i Stockholms läns landstings politiska och administrativa system kommer därmed att hanteras inom ramen för arbetet med utveckling av folkhälsopolicy.